

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. In quo loco Angeli creati sint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

responsio: nam si Concilium voluisset per particulam, *simul*, declarare tantum, æquè primâ Dei intentione factas esse creaturas corporales ac Angelos, particulam *simul*, maximè in hominem debuisset cadere; proprie enim sunt homines qui æquè primò intenti sunt à Deo ac Angeli, mundus verò corporeus propter homines creatus: At in Lateranensi particula, *simul* non cadit in hominem; dicit enim: *Fecit simul utramque creaturam ab initio temporis, spiritualem & corpoream, ac deinde humanam*: Ergo per particulam *simul*, non significat solum æqualitatem intentionis Dei in producenda creatura spiritali & corporea. Unde his responsionibus prætermisissis,

30 Respondeo quòd licet Concilium ibi loquatur de simultate temporis, & intendat Deum simul tempore & duratione utramque creaturam, spiritualem & corpoream, Angelicam & mundanam condidisse: quia tamen hoc dixit incidenter, nec ibidem Patrum Græcorum sententiam damnare intendebat, sed solum duos errores proscribere, nempe Aristotelis dicentis omnia esse ab æterno, & Origenis ponentis solas creaturas spirituales per se fuisse à Deo productas, illis verò peccantibus creasse corpora, quasi vincula quædam, quibus substantiæ spirituales alligarentur (ut ait S. Thomas opusc. 23. Decretalem illam exponens) Patrum Græcorum sententia, etiam post illam definitionem, non debet censeri hæretica, vel erronea; licet à temeritate non posset excusari ille, qui his temporibus assereret Angelos ante mundum corporeum à Deo fuisse conditos.

Potestque hæc responsio confirmari, & illustrari exemplo definitionis Concilii Tridentini sess. 6. can. 11. ubi damnans errorem Lutheri, asserentis nos justificari per gratiam Dei extrinsecam, ait justificationem nostram esse per qualitatem inhabitantem; & tamen quia hoc dixit incidenter, ibique solum intendebat errorem Lutheri proscribere: opinio quæ negat charitatem & virtutes infusas esse habitus, seu qualitates animæ inherentes, non censetur, post illam etiam Tridentini definitionem, hæretica, vel erronea: quia ad dignoscendum an aliquid sit ab Ecclesia definitum, attendendum est ad errorem quem intendit damnare; quæ verò incidenter apponuntur, non censentur esse fidei dogmata.

ARTICULUS III.

In quo loco Angeli creati sunt?

31 Circa locum in quo Angeli creati sunt, magna est incertitudo; res enim purè pædet ex voluntate Dei, de qua nihil in Scriptura traditur. Ex illa tamen satis aperte colligitur, Angelos in aliquo cælo fuisse conditos: nam ad Coloss. 1. dicitur: *Per ipsum, & in ipso condita sunt universa in cælis & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes &c.* Ut autem sit apta distributio, oportet quòd sicut præcipua ex visibilibus, plantæ, animalia, & homines in terra creata sunt: ita & invisibilia, Throni, & Dominationes in cælo condita sint. Sed in quo, an in Empyreo, vel sydere, aut alio inferiori? omnino incertum est.

32 Suarez libro 1. de Angelis cap. 4. existimat eos non in cælo Empyreo, sed in sydere fuisse conditos: primò quia sicut homo non fuit creatus in paradiso terrestri, sed extra illum, & po-

A stea in ipsum translatus; ita Angeli non debentur creati in loco proprio suæ Beatitudinis, qui est veluti supernaturalis paradisi, sed extra illum, ut postea juxta sua merita in ipsum transferrentur.

Secundò, quia ad cæli Empyrei dignitatem pertinet, ut semper fuerit ab omni labe peccati purissimum: si autem Angeli in illo creati sint, subinde etiam in illo peccaverunt.

Tertiò adducit illud Isaia 14. de Lucifero allegoricè dictum: *Ascendam in cælum, & similia ero Altissimo*: si enim, inquit, in cælo Empyreo fuisset, non desiderasset illic ascendere, neque in aliud superius, quod nullum est.

B Nihilominus probabilior est sententia D. Thomæ infra quæst. 61. art. 4. asserentis Angelos fuisse creatos in cælo Empyreo: Nam, ut articulo præcedenti ostendimus, probabilius est Angelos ipsâ primâ die creationis mundi fuisse conditos: sicut Lateranense dicit: *Deus ab initio temporis utramque simul condidit creaturam, spiritualem & corpoream, Angelicam & mundanam*: At primo die creationis non fuit creatum cælum sydereum, sed tantum Empyreum; dicitur enim Gen. 1. secundo die factum esse firmamentum, & quarto luminaria & stellas in eo collocata; per firmamentum verò cælum sydereum intelligitur, ut docent Beda & Strabus, relati à D. Thoma infra quæst. 68. art. 1. ad 1. Ergo Angeli non in cælo sydereo, sed Empyreo creati sunt. Unde idem Strabus super hæc verba Genesis: *In principio creavit Deus cælum & terram, ait: Cælum non visibile firmamentum hic appellat, sed Empyreum, id est igneum, vel intellectuale, quod non ab ardore, sed à splendore dicitur, quod statim factum, Angelus est repletum.*

Præterea, ut ibidem S. Doctor dicitur, cum Angeli sint pars nobilissima universi, & creati sint ut toti naturæ corporeæ præstiderent, coveniens fuit ut in loco omnium nobilissimo & supremo crearentur: locus enim semper dignitati locati respondet, ut patet in ipsis corporibus, quæ quanto meliora sunt, tanto superiori loco collocantur: Sed non est locus in toto universo nobilior Empyreo, nec illo superior: Ergo conveniens fuit ut in illo Angeli crearentur, idque significare videtur Scriptura Ezech. 28. ubi sub figura principis Tyri loquens de primo Angelo ante suum lapsum, ait: *In deliciis paradisi Dei super cælum enim quod est paradisi, non est cælum sydereum, sed Empyreum*: Ergo in illo & non in illo Angeli creati sunt. Unde Hieronymus, loquens de cælo ex quo cecidit Lucifer, ait: *Vnde ille cecidit per superbiam, possumus nos ascendere per humilitatem.*

Ad primum ergo Suaris fundamentum, respondeo ex D. Thoma infra quæst. 102. art. 4. negando paritatem. Ratio autem discriminis est, quia paradisi terrestri fuit locus congruus habitationi humanæ, quantum ad incorruptionem primi statûs; incorruptio autem illa non erat hominis secundam naturam, sed ex supernaturali Dei dono: Ut ergo hoc gratiæ Dei imputaretur, non humana naturæ, Deus hominem extra paradysum fecit, & postea ipsum in paradiso posuit. *Cælum autem Empyreum* (addit ibidem S. Doctor in resp. ad 1.) *est locus congruus Angelis quantum ad eorum naturam, & ideo ibi sunt creati.*

Ad secundum respondeo locum corporeum (quale est Empyreum) peccato spiritali (quale fuit peccatum malorum Angelorum) non con-

DISPVTATIO II.

De substantia Angelorum secundum se.

Ad questionem 50. prima partis.

TRes, inquit Athanasius, invenimus substantias ab hominibus incomprehensibiles, quas nemo unquam vidit, neque videre supra terram poterit; videlicet Dei, Angelorum, & animarum. De prima egimus Tractatu primò, ubi fuse de natura divina, e jusque attributis differuimus. De anima rationali disputant Philosophi in libris de anima. Unde hinc superest agendum cum S. Doctore de Angelorum substantia secundum se; acturi postea de illa in ordine ad corpora, & loca.

ARTICULUS PRIMUS.

Vtrum Angeli sint omnino incorporei & immateriales.

Angelos habere corpora aërea, seu subtilia, & tenuia, aëris instar, idèdque aëreas potestates, in Scriptura appellari, docuere olim plures ex SS. Patribus, ut Justinus, Clemens Alexandrinus, Irenæus, Tertullianus, Origenes, Basilus, Hilarius, Ambrosius, Augustinus, Rupertus, Bernardus, & alii, quos refert Petavius tomo 3. Theologicorum dogmatum cap. 2. Idem quoque tradit Petrus Chrysologus Serm. 52. de demonibus loquens: *Cum tenuis (ait) & aërea natura carnem nesciat, resuret ossa, velut cura spirans orbem totum temporis transeat in momento.* Ubi ex aëre corpus iis affingit. Cassianus item Collat. 17. cap. 13. tam Angelos quam humanas animas habere corpora definit, his verbis: *Licet pronuntiemus nonnullis esse spirituales naturas, ut sunt Angeli, Archangeli, ceteraque virtutes, ipsa quoque anima nostra, vel certe aër iste subtilis; tamen incorporeæ nullatenus estimande sunt: habent enim secundum se corpus, quo subsistunt; licet multò tenuius quam nos.* Nam sunt corpora secundum Apostoli sententiam ita dicentis: *Et corpora caelestia, & corpora terrestria.*

His annumerari solent Recentiores duo, Eubeginus scilicet lib. 8. de perenni philosophia, & Cajetanus, qui licet hinc in commentario primi articuli, cum D. Thoma, & aliis Scholasticis doceat, Angelos esse omnis prorsus corporis expertes; tamen in annotationibus ad secundum caput Epistolæ ad Ephesios ait, consonare veræ Philosophiæ, quod Dæmones sint Spiritus aërei: nomine autem aëris dicit se non intelligere elementum aëris, sed subtile corpus nostris sensibus ignotum: etenim non solum ventos & aërem *πνεύματος*, seu spiritus appellamus, sed etiam tenuissimas in humano corpore sanguinis partes, seu radios quosdam sanguinis purissimi, qui in corde & cerebro efformantur, & ad motus ac sensus officia, per nervos in reliquas corporis partes diffunduntur.

S. 8.

Hac sententia ut temeraria rejicitur.

Dico tamen, hanc sententiam, post Lateranense Concilium, non posse sine temeritate defendi.

Qq 3

Pro-

inquarari: unde nullum est inconveniens, quod Angeli in Empyreo peccaverint, & ex illo ad tartara detrull fuerint. Imò hoc maximè ad huc utilitatem & instructionem nostram conducere videtur: Ex hoc enim discimus (inquit Bernardus) quod nullam vim habeat, neque in celo, neque in paradiso, multò minus in mundo. In celo enim cecidit angelus sub presentia Divinitatis; Adam in paradiso loco volopratis: Iudas in mundo de schola Salvatoris. Ad certum respondet D. Thomas infra quæst. 4. art. 4. ad 3. quod illa verba Luciferi: *Ascendam in caelum*, non sunt intelligenda de caelo aliquo corporeo, sed de caelo SS. Trinitatis; in quod Angelus peccans ascendere voluit, exoprans aliquo modo ipsi Deo æquiparari, unde addebat: *& similis ero Altissimo.* Addo locum illum minus probare: nam cum ibidem immediate subdatur: *Ascendam, super altitudinem nubium*, si locus ille ad litteram esset intelligendus, probare Luciferum non solum extra Empyreum, sed etiam infra nubes fuisse creatum; quod nullus hæcenus somniavit.

Pro complemento hujus disputationis postulabis, cur Angeli à Deo creati fuerint?

Respondeo illos ob quatuor præcipue fines à Deo fuisse conditos. Primò propter divinarum laudum concentum: unde Plato eos *Syrenes* appellat; Bernardus, *Cæli cantores*; Gregorius, *divinorum laudum præcones*; Zoar, *Volucres cæli, qui perpetuo cantu divinas laudes celebrant.* Hinc etiam aliqui apud Lorinum in Psal. 104. sic Angelum definiunt: *Angelus est animal laudans Deum*; sive ut ait Athanasius, *Hymnus indefinens, & laus irreversibilis magnificentiæ Dei.*

Notat verò S. Thomas in 1. dist. 2. quæst. 1. art. 3. ex Chrysostomo, quod licet omnes Angeli continuo laudent Deum, diversimodè tamen illius laudes celebrant: quidam enim illum laudant ut majestatem, quidam ut bonitatem, alii ut sapientiam, alii ut fortitudinem, quidam secundum attributa absoluta, alii secundum relativa; ut nulla sit in Deo perfectio, quæ aliquo speciali encomio à supremis illis Spiritibus non celebratur.

Secundo Angeli à Deo creati sunt, ut mundum corporeum regerent, & creaturæ corporalis præfessent: Divina enim Providentia solet regere inferiora per superiora, & corporea per spiritualia, ut ait D. Thomas infra quæst. 113. art. 1. Unde Angeli vocantur *mundi rectores*, & *domine Providentiæ administri*; orbemque portare dicuntur, juxta illud Job cap. 9. *Deus cuius iræ nemo resistit, sub quo curvantur qui portant orbem.* Hinc veritatem Seneca licet gentilis agnovit: *hic enim fatu apud Lactantium: Deus cum prima fundamenta molis pulcherrime siceret, & hoc ordinaret, quo neque manus quidquam novit natura nec melius, ut omnia sub ducibus suis irent, quamvis ipse per naturam se corpus intenderat, tamen ministros regni sui Dei (id est Angelos) genuit.*

Tertio Angeli creati sunt ut hominibus opitulentur, & eos regant ac custodiant: ut constat ex illo Apostoli ad hebr. 1. *Omnes sunt administratores spirituum in ministerium missi, propter eos qui hereditatem capiunt salutis; & magis infra patet, cum agemus de custodia Angelorum.*

Denique Angeli ad hoc specialiter à Deo conditi sunt, ut æternam Beatitudinem consequerentur; utporè qui sunt, ut ait Augustinus 1. de civit. cap. 9. *Cælestis Hierusalem magna pars, & beatior, quod nunquam peregrinatio.*

Tom. II.